

حقوق می بخشد (رجوع نماید به نطقهای بافر است و جالب توجه
تقی زاده و امام جمعه خوی که این محبت را مخصوصاً انابك مرحوم
مطرح نموده و در ماه گذشته تقریباً آن نطقها اسباب خرابی و زلزله
مجلس گردید) .

اصل یازدهم — ممنوع بودن انتخاب محاکم بیل متظلمین
و نداشتن حق آتزا

اصل سیزدهم — مصون بودن مسازل و مسکن از
تعرض و دخول

اصل هیجدهم — آزادی معارف و نمایات

اصل بیستم — آزادی مطبوعات

اصل بیست یکم — آزادی مجامع

اصل بیست و ششم و ۲۷ — تعیین قوای مملکت « که ناشی

از مکت است »

اصل سی و پنجم — نهاد بقید بین در اطاعت قانون اساسی

صکه هر سلطانی باید قسم یاد نماید — مسئولیت و ژرا در مورد
دستخطهای پادشاهی

اصل هفتاد و یکم و اصل هشتاد و نهم اختیارات محاکم عدایهرا

چنانچه در فوق مذکور گردید تعیین می نمایند

(امضا) مار لیس - م - مار اینک

قانون اساسی که مجلس ملی آنرا تصویب نموده و در
 ۲۹ شعبان ۱۳۲۵ هجری مطابق هشتم اکتبر ۱۹۰۷ بصره شاه
 موشح گردیده .

قانون اساسی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اصولی که برای تکمیل قوانین اساسی مشروطیت دولت
 علیه ایران بر قانون اساسی که در تاریخ چهار دهم شهر دی القعدة
 الحرام یکهزار و سیصد و بیست و چهار بصره م. حوم مفقور شاهنشاه
 سعید مظفر الدین شاه قاجار نورالله مضجعه موشح شده اضافه
 میشود از قرار ذیل است

❖ کلیات ❖

اصل اول مذهب رسمی ایران اسلام و طریقه حقه
 جعفریه اتنی عشریه است باید پادشاه ایران دانا و مروج این
 مذهب باشد

اصل دوم مجلس مقدس شورای ملی که بتوجه و تأیید
 حضرت امام عصر علیه السلام فرموده و مال و حجت است حضرت شاهنشاه
 اسلام خلدالله سلطانه و مآقبه حاجیه الامامه کثرالله امثالهم و

عامه ملت ایران تأسیس شده است باید در هیچ عصری از اعصار مواد قانونیه آن مخالفتی با قواعد مقدسه اسلام و قوانین موضوعه حضرت خیر الانام صلی الله علیه و اله و سلم نداشته باشد و معین است که تشخیص مخالفت قوانین موضوعه با قواعد اسلامی بر عهده علمای اعلام ادام الله برکات وجودهم بوده و هست لهذا رسماً مقرر است در هر عصری از اعصار هیئتی که کمر از پنج نفر نباشد از مجتهدین و فقهای متدین ~~که~~ مطاع از مقتضیات زمان هم باشند باین طریق که علمای اعلام و جمیع اسلام مرجع تقلید شیعه اسلامی بیست نفر از علما که دارای صفات مذکوره باشند معرفی مجلس شورای ملی بنمایند پنج نفر از آنها را با بیشتر مقتضای عصر اعضای مجلس شورای ملی بالاتفاق با بحکم قرعه تعیین نموده بسمت عضویت بشناسند تا موادیکه در مجلسین عنوان میشود بدقت مذاکره و غور رسمی نموده هر یک از آن مواد معنونه که مخالفت با قواعد مقدسه اسلام داشته باشد طرح ورود نمایند که عنوان قانونیت جدا نکند و رای این هیئت علما در این باب مطاع و متبع خواهد بود و این ماده تا زمان ظهور حضرت حجة عجل الله فرجه تغییر پذیر نخواهد بود

اصل سیم حدود مملکت ایران و ایالات و ولایات و بلوکات

آن تغییر پذیر نیست مگر بموجب قانون

اصل چهارم بای تخت ایران بطور آن است

اصل ششم الوان رسمی برق ایران سبز و سفید و سرخ

و علامت شیر و حورشید است

اصل هشتم جان و مال اتباع خارجیّه مقیمین خاک ایران
مأمور و محفوظ است مگر در مواردی که قوانین مملکتی
استثنا میکند

اصل هفتم اساس مشروطیت جزء و کلاً تعطیل بردار نیست

❁ حقوق ملت ایران ❁

اصل هشتم اهالی مملکت ایران در مقابل قانون دولتی
متساوی الحقوق خواهند بود

اصل نهم افراد مردم از حیث جان و مال و مسکن و شرف
محفوظ و معصوم از هر نوع تعرض هستند و متعرض احدی نمیتوان
شد مگر بحکم و ترتیبی که قوانین مملکت همین مینمایند

اصل دهم غیر از مواقع ارتکاب جنحه و جنایات و نقضیرات
عمده هیچکس را نمیتوان فوراً دستگیر نمود مگر بحکم کتبی رئیس
محکمه عدلیه بر طبق قانون و در آنصورت نیز باید آنگاه مقصر فوراً
بامتنهی در ظرف بیست و چهار ساعت با و اعلام و اشعار شود

اصل یازدهم هیچکس را نمیتوان از محکمه که باید در باره
او حکم کند منصرف کرده مجبوراً بمحکمه دیگر رجوع دهند
اصل دوازدهم حکم و اجرای هیچ مجازاتی نمیشود مگر

بموجب قانون

اصل سیزدهم منزل و خانه هر کس در حفظ و امان است در هیچ مسکنی قهر آ نمی توان داخل شده مگر بحکم و ترتیبی که قانون مقرر نموده

اصل چهاردهم هیچک از ایرانیان را نمی توان بی بند یا منع از اقامت در محلی یا مجبور با اقامت محل معینی نمود مگر در مواردی که قانون تصریح میکند

اصل پانزدهم هیچ ملکی را از تصرف صاحب ملک نمیتوان بیرون کرد مگر با مجوز شرعی و آن نیز پس از تعیین و تادیه قیمت عادلانه است

اصل شانزدهم ضبط املاک و اموال مردم بعنوان مجازات و سیاست ممنوعست مگر بحکم قانون

اصل هفدهم سلب نسیب سالکین و متصرفین از املاک و اموال متصرفه ایشان هر تنوا که باشد ممنوعست مگر بحکم قانون

اصل هیجدهم تحصیل و تعلیم علوم و معارف و صنایع ازاد است مگر آنچه شرعاً ممنوع باشد

اصل نوزدهم تأسیس مدارس بخارج دولتی و ملتی و تحصیل اجباری باید مطابق قانون وزارت علوم و معارف مقرر شود و تمام مدارس و مکاتب بیا در تحت ریاست عالییه و مراقبت وزارت علوم و معارف باشد

اصل بیستم عامه مطبوعات غیر از کتب ضلال و مواد مضره بدین معنی آزاد و مجزی در آنها ممنوع است ولی هرگاه چیزی مخالف قانون مطبوعات در آنها مشاهده شود نشر دهنده یا نویسنده بر طبق قانون مطبوعات مجازات میشود مگر نویسنده معروف و مقیم ایران باشد ناشر و طابع و موزع از تعرض مصون هستند.

اصل بیست و یکم انجمنها و اجتماعاتی که مولد فتنه دینی و دنیوی و مخل بنظم نباشند در تمام مملکت آزاد است ولی مجتمعات با خود اسلحه نباید داشته باشند و ترتیباتی را که قانون در اینخصوص مقرر میکند باید متابعت نمایند اجتماعات در شوارع و میدانهای عمومی هم باید تابع قوانین نظمی باشند.

اصل بیست و دوم مراسلات پستی کلیتاً محفوظ و از ضبط و کشف مصون است مگر در مواردیکه قانون استثنا میکند.

اصل بیست و سوم افشا یا توقیف محارقات تلگرافی بدون اجازه صاحب تلگراف ممنوع است مگر در مواردیکه قانون معین میکند.

اصل بیست و چهارم اتباع خارجی که میتوانند قبول تبعیت ایران را بنمایند قبول و بقای آنها رتبعیت و خلع آنها از تبعیت بموجب قانون جداگانه است.

اصل بیست و پنجم تعرض نمایندگان دیوانی در نقضیرات راجعه بمشغلی آنها محتاج بحصول اجازه نیست مگر در حق وزراء که

رعایت قوانین مخصوصه در ایجاب باید بشود

قوای مملکت

اصل بیست و ششم قوای مملکت ناشی از ملت است بطریقه استعمال آن قوی را قانون اساسی معین نماید

اصل بیست و هفتم قوای مملکت به سه شعبه تجزیه میشود اول قوه مقننه که مخصوص است بوضع و تہدیب قوانین و این قوه ناشی میشود از اعلیٰ حضرت شاهنشاهی و مجلس شورای ملی و مجلس سنا و هر یک از این سه منشأ حق انشاء قانون را دارد ولی استقرار آن موقوف است بعدم مخالف اموالین شرعیہ و تصویب مجلسین و توشیح بصدقہ ہایونی لیکن وضع و تصویب قوانین را جمہ بدخل و خرج مملکت از مختصات مجلس شورای ملی است

شرح و تفسیر قوانین از وظایف مختصہ مجلس شورای ملی است .

دوم قوه قضائیه و حکمیہ کہ عبارت است از تہیز حقوق و این قوه مخصوص است بہ محاکم شرعیہ در ذریعات و بہ محاکم عدلیہ در عرفیات .

سیم قوه اجرائیہ کہ مخصوص پادشاه است یعنی قوانین و احکام توسط وزراء و مأمورین دولتی نام نمیشود اعلیٰ حضرت ہایونی اجرا میشود بر تہی کہ قانون معین میکند .

اصل بیست و هشتم قوای ثلثه مزبور همیشه از یکدیگر
 ممتاز و منفصل خواهد بود .
 اصل بیست و نهم منافع مخصوصه هر ایالت و ولایت و
 بلوک بتصویب اجمنه‌های ایالتی و ولایتی بموجب قوانین مخصوصه
 آن مراتب و نسوبه می شود

حقوق اعضای مجلسین

اصل سی ام و حکامان مجلس شورای ملی و مجلس سنا از
 طرف تمام ملت و کات دارند نه فقط از طرف طبقات مردم با
 ایالات و ولایت و بلوکاتی که آنها را انتخاب نموده اند
 اصل سی و یکم يك نفر نمیتواند در زمان واحد عضویت
 هر دو مجلس را دارا باشد
 اصل سی و دویم چنانچه یکی از وکلا در ادارات دولتی
 موظفاً مستخدم بشود از عضویت مجلس منفصل میشود و مجدداً
 عضویت او در مجلس موقوف استعفای از شغل دولتی و انتخاب از
 طرف ملت خواهد بود
 اصل سی و سیم هر يك از مجلسین حق تحقیق و تفحص در
 هر امری از امور مملکتی دارند
 اصل سی و چهارم مذاکرات مجلس سنا در مدت انفصال
 مجلس شورای ملی بی نتیجه است

حقوق سلطنت ایران

اصل سی و پنجم سلطنت و دیهه ایست که بموهبت الهی از طرف ملت
بتخص یادساده مفوض شده

اصل سی و هشتم سلطنت مشروطه ایران در تتخص اعلیه حضرت شاهنشاهی
السلطان محمدعلی شاه قاجار ادام الله سلطنه و اعقاب ایشان نسلا بعدسل
برقرار خواهد بود

اصل سی و نهم ولایت عهد در صورت تعدد اولاد بدیسر اکبر پادشاه
که مادرش ایرانی الاصل و شاه زاده باشد میرسد و در صورتی که برای
پادشاه اولاد ذکور نباشد اکبر حاکم ایران سلطنت بر عایت الاقرب فالاقرب
بر تبه ولایت عهد ذیل مینود و هر گاه در صورت مفروضه فوق اولاد
ذکور برای پادشاه بوجود آید حفا ولایت عهد باو خواهد رسید

اصل سی و دهم در موقع انتقال سلطنت و لیعهد وقتی
میتواند نتخت امور سلطنت را متصدی شود که سن او به حدده سال
بالغ باشد جناحه باین سن برسیده باشد بتصوب هیئت مجتمعه مجلس
سورای ملی و مجلس سنا ناب السلطنه برای او انتخاب خواهد شد
تا هجده سالگی را بالغ شود

اصل سی و یازدهم هیچ پادشاهی بر تخت سلطنت نمیتواند
جلوس کند مگر این که قبل از تاج گذاری در مجلس شورای ملی
حاضر شود با حضور اعدای مجلس شورای ملی و مجلس سنا و هیئت
وزراء بقرار ذیل قسم بد نماید

«من خداوند قادر متعال را گواه گرفته بکلام الله مجید و
 «بچه نزد خدا محترم است قسم یاد میکنم که تمام هم خود را معروف
 حفظ استقلال ایران نموده حدود مملکت و حقوق ملت را محفوظ و
 محروس بدارم قانون اساسی مشروطیت ایران را نگهبان و برطبق
 آن و قوانین مقررہ سلطنت تمام و در ترویج مذهب جعفری انبی
 عشری سعی و کوشش تمام و در تمام اعمال و افعال خداوند عزشاه
 را حاضر و ناظر داشته منظوری جز سعادت و عظمت دولت و من
 ایران سائشہ باشم و از خداوند مستعان در خدمت بترقی ایران نوبت
 میطلبم و از ارواح طیبه اولیای اسلام استمداد میکنم»

اصل چہم همین طور شخصی ~~که~~ بنیابت سلطنت
 منتخب میشود میتواند متصدی این امر شود مگر اینکه قسم مزبور
 فوق را یاد نموده باشد

اصل چہل و یکم در موقع رحلت پادشاه مجلس شورای
 ملی و مجلس سنا لزوماً منعقد خواهد شد و انعقاد مجلسین زیادہ از
 روز بعد از فوت پادشاه نباید بتعمیق بیافتد

اصل چہل و دوم هر گاہ دورہ وکالت وکلای ہردو
 یا یکی از مجلسین در زمان حیوات پادشاه منقضی شدہ باشد و وکلای
 جدید در موقع رحلت پادشاه هنوز معین نشدہ باشند وکلای سابق
 حاضر و مجلسین منعقد میشود

اصل چہل و سیم شخص پادشاه نمیتواند بدون تصویب
 و رضای مجلس شورای ملی و مجلس سنا متصدی امور مملکت
 دیگری شود

اصل چهل و چهارم شخص نادشاه از مسئولین مری است
 و رداء دولت در هر گونه امور مسئول محاس هستند
 اصل چهل و پنجم کلیه قوانین و دستخط های پادشاه در
 مور ممکنه و فی احرام بود که نامعناى وزیر مسئول رسد
 است و مسئول صاحب مدلول آن فرمان و دستخط همان
 وزیر است

اصل چهل و ششم عزل و نصب وزیر بموجب فرمان
 پادشاه است

اصل چهل و هفتم عطشی درجه نظامی و شرف و
 آندراب فتحاری نامرست قانون محض شخص پادشاه است
 اصل چهل و هشتم نجات مأمورین رئیس دولت
 در درجه و حراجه نامصوب وزیر مسئول از حضور پادشاه است مگر
 در مواضعی که قانون مینماید بوده باشد ولی بعضی سایر مأمورین
 راجع به پادشاه است مستتر در مواردی که قانون تصریح
 میکند

اصل چهل و نهم صدور فرمان و احکام بری احرام
 قوانین از حضور پادشاه است بدون آنکه هرگز اجرای آن قوانین
 بدون تأیید پادشاه نمائند

اصل نجاهم فرماهرمانی کتل مشون دری و بحری
 شخص پادشاه است

اصل نجاه و یکم اعلان جنگ و عهد صلح
 پادشاه است

اصل پنجاه و دویم عهد نامه هائی که مطابق اصل بیست و چهارم قانون اساسی مورخه چهار دهم ذیقعدة يك هزار و سیصد و بیست و چهار استتار آنها لازم باشد بعد از رفع محظور همین که منافع و امنیت مملکتی اقتضا نمود با توضیحات لازمه باید از طرف پادشاه بمجلس شورای ملی و سنا اظهار شود

اصل پنجاه و سیم فصول مخفیة هیچ عهد نامه مبطل تصور آشکار آن عهد نامه نخواهد بود

اصل پنجاه و چهارم پادشاه میتواند مجلس شورای ملی و مجلس سنا را بطور فوق العاده امر با عقد فرمایند

اصل پنجاه و پنجم ضرب سکه با موافقت قانون نام پادشاه است

اصل پنجاه و ششم مخارج و مصارف دستگاه سلطنتی باید قانونا معین باشد

اصل پنجاه و هفتم اختیارات و اقتدارات سلطنتی فقط همان است که در قوانین مشروطیت حاضره تصریح شده

راجع بوزراء

اصل پنجاه و هشتم هیچکس نمیتواند بمقام وزارت برسد مگر آن که ملعمان و ایرانی الاصل و نبتة ایران باشد

اصل پنجاه و نهم شاه زادگان طبقه اولی یعنی پسر و برادر و عموی پادشاه عصر نمی توانند به وزارت منتخب شوند

اصل شصتم وزراء مسئول مجلسین هستند و در هر

مورد که از طرف یکتایی از مجلسین احضار شوند باید حاضر گردند و نسبت باموری که محول بانهاست حدود مسئولیت خود را منظور دارند

اصل شصت و یکم وزراء علاوه بر این که بقتضای مسئول مشاغل مخصوصاً وزارت خود هستند بهیئت اتفاق نیز در کلیات امور در مقابل مجلسین مسئول و ضامن اعمال بگدیگرند

اصل شصت و دوم عده وزراء را بر حسب اقتضاء قانون معین خواهد کرد

اصل شصت و سیم لقب وزارت افتخاری بکلی موقوف است

اصل شصت و چهارم وزراء نمی‌توانند احکام شفاهی یا کتبی پادشاه را مستمک قرار داده سب مسئولیت از خودشان بتمامند

اصل شصت و پنجم مجلس شورای ملی یا سنا میتوانند وزراء را در تحت مؤاخذه و محاکمه در آورند

اصل شصت و ششم مسئولیت وزراء و سیاسترا که راجع بانها میشود قانون معین خواهد نمود

اصل شصت و هفتم در صورتی که مجلس شورای ملی با مجلس سنا با کثرت تمامه عدم رضایت خود را از هیئت وزراء یا وزیرى اظهار نمایند آن هیئت یا آن وزیر از مقام وزارت منزل میشود

اصل شصت و هشتم وزرا موظف نمیتوانند خدمت دبکر
غیر از شغل خودشان در عهد گیرند

اصل شصت و نهم مجلس شورای ملی با مجلس سنا
تفسیر وزرا را در محضر دیوان خانه نیز عنوان خواهند نمود
دیوانخانه مزبور با حضور تمام اعضاء مجلس محاکمات دائره خود
محاکمه خواهد کرد مگر وقتی که بموجب قانون اقامه
دعوا از دائره ادارات دولتی مرجوعه بشخص وزیر خارج و راجع بخود
وزیر باشد

تنبيه مدعی که محکمه نیز شکل نیافته است
هیئتی منتخب از اعضاء مجلس بعد از مساوی باب مناب محکمه
نیز خواهد شد

اصل هفتادم تعیین تقصیر و محارفات وارده بر وزرا
در موقعیکه مورد اہم مجلس شورای ملی با مجلس سنا شوند و بدر
امور اداره خود دوجہر انہماک شخصی مدعیان گردند منوط بقانون
مخصوص خواهد بود

اقتدارات محاکمات

اصل هفتاد و یکم دیوان عدالت عظمی و محاکم
عدلیہ مرجع رسمی تظلمات عمومی هستند و قضاوت در امور شرعیہ
باعدول مجتہدین جامع الشرايط است

اصل هفتاد و دوم منازعات راجعہ بحقوق سیاسیه
مربوط بہ محاکم عدلیہ است مگر در مواقعی کہ قانون

استثنا نماید

اصل هفتاد و سیم تعیین محاکم عرفیه منوط بحکم قانون است و کسی نمیتواند بهیچ اسم و رسم محکمه برخلاف مقررات قانون تشکیل نماید

اصل هفتاد و چهارم هیچ محکمه ممکن نیست منعقد گردد مگر بحکم قانون

اصل هفتاد و پنجم در تمام مملکت فقط یک دیوانخانه تعین برای امور عرفیه دایر خواهد بود آنهم در شهر پایتخت و این دیوانخانه تمیز در هیچ محکمه ابتداء رسیده کی نمکند مگر در محاکماتی که راجع بوزرا باشد

اصل هفتاد و ششم انعقاد کلبه محاکمات علنی است مگر آنکه علنی بودن آن محل نظم یا منافی عصمت باشد در اینصورت لزوم اخفای محکمه اعلان مینماید

اصل هفتاد و هفتم در ماده تقصیرات سیاسیه و مطبوعات چنانچه محرمانه بودن محاکمه صلاح باشد باید باتفاق آراء جمیع اعضاء محکمه بشود

اصل هفتاد و هشتم احکام صادره از محاکم باید مدلل و موجه و محتوی فصول قانونیه که بر طبق آنها حکم صادر شده است بوده و علناً قرائت شود

اصل هفتاد و نهم در موارد تقصیرات سیاسیه و مطبوعات هیئت منصفین در محاکم حاضر خواهند بود

اصل هشتادم رؤسا و اعضاء محاکم عدلیه بترتیبی که

قانون عدلیه معین می کند منتخب و بموجب فرمان همایونی
منصوب میشوند

اصل هشاد و نهم هیچ حاکم محکمه عدلیه را نمیتوان
از شغل خود موقتاً بادهما بدون محاکمه و ثبوت تقصیر تغییر داد مگر
اینکه خودش استعفا نماید

اصل هشتاد و نهم تبدیل مأمورین حاکم محکمه
عدلیه ممکن میشود مگر رضای خود او

اصل هشتاد و نهم تعیین شخص مدعی عموم بانصوب
حاکم شرع در عهده پادشاه است

اصل هشتاد و چهارم مقرری اعضای محاکم عدلیه
بموجب قانون معین خواهد شد

اصل هشتاد و پنجم رؤسای محاکم عدلیه نمی توانند
قبول خدمات موقتانه دولتی را بنمایند مگر اینکه آن خدمات را محالاً
بر عهده بگیرند و مخالف قانونهم نباشد

اصل هشتاد و ششم در هر کرسی ایالتی یک محکمه
اسنیاف برای امور عدلیه مقرر خواهد شد بشرطی که در قوانین
عدلیه مصرح است

اصل هشتاد و هفتم محاکم نظامی موافق قوانین مخصوصه
در تمام مملکت تأسیس خواهد شد

اصل هشتاد و هشتم حکمیت مذرعه در حدود ادارات
و مشاغل دولتی بموجب مقررات قانون به محاکمه تیز
راجع است

صل هشاد و بیستم در مواجعات عدایه و محکمه‌ها حکام و نظام
نامه های عمومی ایالتی و ولایتی و بلاد را مجرب خواهند دست که
با مطابق قانون باشند.

در خصوص انجمنهای ایالتی و ولایتی

صل نهم در تمام مدائن محروبه انجمن ایالتی و
ولایتی به حد نظامیه مخصوص مرتب مسود و قوانین سه آن
انجمن در این امر است
صل دهم و بیستم انجمنهای ایالتی و ولایتی بنا
وسطه از طرف های اجازت می شود مطابق ماده نامه انجمنهای
ایالتی و ولایتی
صل دوازدهم و بیستم انجمنهای ایالتی و ولایتی حصار خار
نامه در صلاحات راجعه به مباح عمه دارند نارعیات حدود
قوانین مصریه
صل دوازدهم و بیستم صورت خرج و دخل مالک و
ولایت از هر سال توسط محکمات ایالتی و ولایتی طبع و
نشر می شود

در خصوص مالیات

صل نوزدهم و بیستم هیچ قسم مالیات بر قرار نمی شود

مگر بحکم قانون

اصل نود و پنجم مواردی را که از دادن مالیت معاف
توانند شد قانون مشخص خواهد نمود

اصل نود و ششم میزان مالیات را همه ساله مجلس شورای
ملی با اکثریت تصویب و معین خواهد نمود

اصل نود و هفتم در مواد مالیاتی هیچ تفاوت و امتیازی
فیما بین افراد ملت گذارده نخواهد شد

اصل نود و هشتم تحفیف و معافیت از مالیت منوط بقانون
مخصوص است

اصل نود و نهم غیر از مواضعی که قانون سراجت مستثنی
میدارد هیچ عنوان از اهالی چیزی مطالبه نمیشود مگر باسم مالکیت
مملکتی و ایالتی و ولایتی و بلدی

اصل نهم و بیست هیچ مرسوم و العمی بحزبه دولت حواله
نمیشود مگر بموجب قانون

اصل صد و یکم اعضای دیوان محاسبات را مجلس
شورای ملی برای مدتی که بموجب قانون مقرر می شود تعیین
خواهد نمود

اصل صد و دوم دیوان محاسبات مأمور بمعاینه و تفکیک
محاسبات اداره مایه و تفریق حساب کلیه محاسبین خزانه است و
مخصوصاً مواظب است که هیچیک از فقرات مخارج معینه در بودجه
از میزان مقرر تجاوز ننموده تغییر و تبدیل نپذیرند و هر وجهی
در محل خود بمصرف برسد و همچنین معاینه و تفکیک محاسبه

همانگونه که اسامی الهی حافظ و ناظر کلمه آن خواهند بود اعصاب و
 اولاد مذهب سماء الله موی این اصول و اساس مقدس
 خواهد بود

۳۹ شعبان قوی نئل ۱۳۳۵ در عصر سلطنت طهران

عسکری زنگنه سر مارینک سراد و زنگنه - (۱۰-۱۰-۲۵ و ۲۰-۱۰-۱۹۰۷)
 از طهران مورخه ۲۰-۱۰-۱۹۰۷

سند همتان سیاسی و نامدهی در مدینه منوره
 سراسر سب و کله و بیخ چهار هفتاد کلمه که در مدینه منوره
 مانده گردیده هیچ حای برسد است ~~که~~ بعد کرب و داس در
 سراسر مملکت نرسد واقع شده است

همه سیاسی از همه وقت تاریخ در مدینه منوره و سب و کله
 که بوند کارهای بهری را بدهد آسکار و هورده می
 در ایالات همه روزه و صاع سدی منجر میگردند - مس
 آمد امور در سراسر چنان محوف است که قسول حذران علم حصری
 محصور شده است در افراس مستحفظین حوسس بوسند ساند - در
 صبا و بواحی اطراف آن عدم عاون نسوع بوسند و ~~سکار~~
 کدر آن صحای حذر بقدرب و حصفند که جی بوند و سب و کله
 خواهند بیه مستحفظین برای دو دسته از مأمورین بلکراف حای
 هند و روتائی سماند که متجاوز از یکماه است باز مانده اند از
 این که حرکت نموده تکالیف نفیس را در امداد خط بلکراف
 عمل آورند - و امروز عامل زنگنه من اطلاع داد که طبعه

علت در حمال در هم آوردن بر آب بحریم و بهوب امنه از وی
 میباشد - در کرمان شاه حرم مرخص است لدواه حاکم نکند
 سابق دعوت شد است که بی نظمی و اعساف نهد - اسیر د
 که مدت هفت ماه است بی حاکم ماند و هیچ عیب بر کمره و اربع
 گردید و منزل گاه خوفناک معروف بن مسند و طهران شد در
 حمال - و حسابه این عاریت کران دعی شده است

دو ماه ساهی تمام شد است سه هفته می بود حاو
 کربان از بی وساع و رفیع آن زمانه - لغوی موجود در سو
 اند مسوی حاضر و نهی چپه است که حکام و دستوراستان در
 ماهورین و امانت بحال بحرانی دسه اند
 در خود طهران در حد زور آخر ماه گذشته بواسطه
 هجرت نظمی که در عزل شد و نوع عیب شش ماه شد
 رخ بود .

اواخر ماه گذر گشته جدیدی روی کار آمد گشته - در
 سکین آن وقت مجلس مسئول است - بی گانه روی هم زفته کافی
 برین و دراتی را که از ابتدای طرح و انعقاد مسروطب امور
 وزارت را اشغال کرده بودند مسئول می ماند و بی امید ها
 باسان می رود

خانوهدی ناره مجلس نام مسارد که گانه طرف اعتماد
 مجلس است وای ناو خود آن صعب و بی کفایتی که حکومت
 سابق منصف بان بود هنوز مشاهده میشود حتی ناصر العالی رئیس
 الورا مایل است که کوچکترین مسئولیتی را بپذیرد مگر این که

اطمینان حاصل کند که اقداماتش را مجلس تصویب خواهد نمود
 وزیر امور خارجه چندان بهتر نیست و انجام امور حتی در مسائل
 خیلی جزئی هم بی اندازه مختل مانده - قوه مجریه نیز در يك
 حالت احتیاطی واقع است - و نظر باوضاع مالیه ناچار استقراضی
 بعمل خواهد آمد - خزانه خالی است و تا پول موجود نباشد که
 یکی از اقسام قشون معموله پردازند اعاده لضم و امنیت بکلی غیر
 ممکن خواهد بود - عقیده ناصر الملک این است که قشون حالیه
 را موقوف ساخته در عوض آن بیک میزان کمتری تشکیل ژاندار
 مری نظامی داده شود و بحتمل این مسئله باین اوضاع حاضرند بهترین
 طرحها باشد زیرا من مطمئن هستم که اگر دولت ایران می نواست
 برای يك دفعه تنبیه کاملی بمناسرت اعتناش هر شهری بدهد این کار
 در قلوب اهالی سایر نقاط ایران مؤثر میگردد.

آنچه بنظر می آمد این است که لوازم مادی برای اداره
 کردن يك چنین قشونی که ذکر شد موجود باشد و از همه گذشته
 پول ندارند - عقیده ناصر الملک اینست که بدون همراهی دولتین انگلیس
 و روس هیچ کاری از پیش نخواهد رفت و امیدوار است که دولتین
 مساعدت مالیه خواهند نمود - من بجناب ایشان اظهار داشتم که قبل
 از دخول در هر اقدامی باید منتظر بود تا وقتی که مسیو بیروت
 وارد شده بمشورت مشار الیه مشغول کار شوند .

مره ۶۱

مکتوب متر مار لینگ به سراد وار گری - (وصول ۲۵ نوامبر)

از طهران مورخه ۷ نوامبر ۱۹۰۷

با کمال افتخار خلاصه وقایع یک ماهه را که در ظرف
چهار هفته گذشته اتفاق افتاده لفا ارسال میدارم .

دوتلو نمره ۶۱

قسمتی از خلاصه حوادث یکماهه

طهران

در بیست و ششم اکتبر کابینه جدیدی بتوسط مجلس تشکیل
یافته و شاه آنرا تصویب فرمود - اجزای این کابینه جدید از قرار
ذیل است .

وزیر مالیه و رئیس الوزرا . . . ناصر الملک - جی - سی -

ام - جی

وزیر داخله (که یست - تلگراف - بلدیہ و پلیس و غیره

منضم بان وزارتخانه گردیده) آصف الدوله

وزیر امور خارجه . . . مشیر الدوله - جی - سی - ام - جی

وزیر عدلیه مخبر السلطنه

وزیر جنگ مستوفی الممالک

وزیر معارف (بانضمام فواید عامه - معادن - طرق

و شوارع جنگلها و غیره) صنایع الدوله

وزیر تجارت و گمرکات مؤتمن الملک

آصف الدوله وزیر داخله تابهار ۱۹۰۷ بشرفمان فرمائی

خراسان اشتغال داشت چون منهدم شده بود باین که در فروش زین و اطفال ایرانی به تراکمه دخالت نموده لهذا بامر مجلس از حکومت خراسان معزول شد - و در دیوان خانة عدلیه حضور شاه زاده فرما فرمایند که نموده "بیگناهی و نداشتن قصیرش" معلوم و رفع اتهام از ایشان کردند.

مشیر الدوله پسر ارشد مشیر الدوله مرحوم است که لقب پدر خود را پرت دارا ~~سکر~~ کرده و ناجندی قبل در بطرسبورک وزیر مختار بود .

مؤتمن الملك برادر کوچکتر و زیر امور حرجة مدکور است .

مخبر السلطنه و صنایع الدوله برادر میباشند و صنایع الدوله تا اوایل سپتامبر برناب مجلس برقرار بود .

تمام اعضای کابینه دستندی وزیر داخله از ایران نبودند پروزی هستند که تحصیلات عالی نموده و هر کدام یک یا دو زبان اروپائی را میدانند .

تبریز

ولایت حوی هنوز بحالت اعتناش باقی است - کمسیونر که مأمور آنجا شده بود نتوانست منازعات را اصلاح و فیصله دهد - اقبال السلطنه طرق و شوارع را بسته است از آن جمله راه طرا بوزان را - نتیجه آنکه کبیه تجارت دچار تعطیل و خسارت شده و تجارت انگلیس نیز در همان جزو فلج آمده است - همه

حکومت از بیم آن که مبادا - مانند اتابک بقتل رسد لهذا باقلایون میدان آزادیرا بخشیده است. قضاوت و حکمرانی حتی در موارد قتل را انجمن ایالتی متصدی و حکم فرماست - یکی از اشخاص که مرتکب قتل گردیده و در قسولگری تحصن اختیار نموده بود مستر استهون او را از آنجا خارج ساخته و رولسیونرها (اقلایون) ویزا دستگیر و باولیدی مقتول تسلیم داشتند و ایشان او را با نهایت بیرحمی در کوچه‌ها بقتل رسانیدند .

رشت

وزیر اکرم از حکومت گیلانات معزول و امیر اعظم بجای او منصوب گردیده و در سوم اکتبر بمقر حکومت وارد شد و قبل از آنکه از طهران حرکت نماید بیکی از اعضای سفارت اظهار دوستی نسبت بدولت انگلیس مینمود و همچنین در رشت خصوصیت خود را به آن دولت تکرار میکرد - از ابتدائی که وارد شد اقدامات کافیه در رفع اغتشاش بعمل آورد چنانچه اکنون آن اغتشاشات نسبت بسابق کمتر شده است .

اصفهان

کاروانها در راه اصفهان و یزد و همچنین در راه شیراز و اصفهان کما فی السابق سرقت میشوند - در نزدیکی یزد خواست دسته از دزد ها که عده شان متجاوز از صد نفر بود هشتاد و چهار رأس قاطر و الاغ که حمل غماش و تربالک و غیره مینمودند سرقت